

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES VERICAS TRSTENJAKAS [VERICA TRSTENJAK]
SECINĀJUMI,
sniegti 2012. gada 12. janvārī¹

Lieta C-620/10

**Migrationsverket
pret
Nurije Kastrati,
Valdrina Kastrati un
Valdrin Kastrati**

(Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (Zviedrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Patvēruma tiesības — Regula (EK) Nr. 343/2003 — Par patvēruma pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšana — Ieceļošana ar Šengenas vīzu — Patvēruma pieteikuma iesniegšana dalībvalstī, kas nav izdevusi Šengenas vīzu — Pieteikums izsniegt uzturēšanās atļauju mītnes valstī — Patvēruma pieteikuma atsaukšana — Patvēruma meklētāja uzņemšana par patvēruma pieteikuma izskatīšanu atbildīgajā dalībvalstī

I – Ievads

1. *Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen* [Stokholmas Administratīvā apelācijas tiesa, Migrācijas lietu apelācijas tiesa] lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2003. gada 18. februāra Regulu (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm². Iesniedzējtiesa būtībā vēlas zināt, kā patvēruma pieteikuma atsaukšana ietekmē Regulas Nr. 343/2003 piemērojamību, ja patvēruma meklētājs patvēruma pieteikumu ir iesniedzis tikai vienā dalībvalstī.

II – Atbilstošās tiesību normas

A – *Regula Nr. 343/2003*

2. Regulas Nr. 343/2003 1. pantā ir noteikts:

“Šajā regulā ir paredzēti kritēriji un mehānismi, lai noteiktu dalībvalsti, kas ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kurš iesniegts kādā no dalībvalstīm.”

3. Regulas Nr. 343/2003 2. panta f) punktā patvēruma pieteikuma atsaukšana ir definēta kā rīcība, ar ko patvēruma pieteikuma iesniedzējs, noteikti vai klusējot, aptur procedūras, kas saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem uzsāktas, saņemot attiecīgo pieteikumu.

1 — Secinājumu oriģinālvaloda – slovēņu. Tiesvedības valoda – zviedru.

2 — OV L 50, 1. lpp.

4. Regulas Nr. 343/2003 3. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis izskata visus patvēruma pieteikumus, ko kādai no šīm valstīm pie robežas vai to teritorijā iesniedz trešo valstu pilsoņi. Pieteikumu izskata viena dalībvalsts, kas saskaņā ar III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem ir noteikta par atbildīgo.”

5. Regulas Nr. 343/2003 4. pantā ir noteikts:

“1. Process, kurā nosaka saskaņā ar šo regulu atbildīgo dalībvalsti, sākas, tiklīdz kādā no dalībvalstīm pirmo reizi tiek iesniegts patvēruma pieteikums.

[..]

5. Patvēruma meklētāju, kas atrodas citā dalībvalstī un tur iesniedz patvēruma pieteikumu pēc sava pieteikuma atsaukšanas atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procedūras laikā, saskaņā ar 20. pantā izklāstītajiem nosacījumiem uzņem atpakaļ dalībvalsts, kurā iesniegts minētais patvēruma pieteikums, lai pabeigtu procedūru dalībvalsts noteikšanai, kas atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu.

Šī saistība izbeidzas, ja patvēruma meklētājs pa to laiku ir atstājis dalībvalstu teritoriju vismaz uz trim mēnešiem vai arī kādā dalībvalstī ir saņēmis uzturēšanās atļauju.”

6. Regulas Nr. 343/2003 5. pantā ir noteikts:

“1. Kritērijus atbildīgās dalībvalsts noteikšanai piemēro tādā kārtībā, kādā tie izklāstīti šajā nodaļā.

2. Atbilstoši šiem kritērijiem atbildīgo dalībvalsti nosaka, pamatojoties uz stāvokli, kāds bija, patvēruma meklētājam pirmo reizi iesniedzot pieteikumu dalībvalstij.”

7. Regulas Nr. 343/2003 9. pantā ir noteikts:

“1. Ja patvēruma meklētājam ir derīga uzturēšanās atļauja, par patvēruma pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga dalībvalsts, kas izdevusi šo atļauju.

2. Ja patvēruma meklētājam ir derīga vīza, par patvēruma pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga dalībvalsts, kas izdevusi šo vīzu. [..]

[..]”

8. Regulas Nr. 343/2003 16. pantā ir noteikts:

“1. Dalībvalstij, kas saskaņā ar šo regulu ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu, ir pienākums:

- a) saskaņā ar 17. līdz 19. pantā izklāstītajiem nosacījumiem uzņemt pieteikuma iesniedzēju, kas iesniedzis patvēruma pieteikumu citā dalībvalstī;
- b) pabeigt patvēruma pieteikuma izskatīšanu;
- c) saskaņā ar 20. pantā izklāstītajiem nosacījumiem uzņemt atpakaļ pieteikuma iesniedzēju, kura pieteikums tiek izskatīts un kurš atrodas citas dalībvalsts teritorijā bez atļaujas;
- d) saskaņā ar 20. pantā izklāstītajiem nosacījumiem uzņemt atpakaļ pieteikuma iesniedzēju, kurš ir atsaucis pieteikumu tā izskatīšanas laikā un ir iesniedzis pieteikumu citā dalībvalstī;

- e) saskaņā ar 20. pantā izklāstītajiem nosacījumiem uzņemt atpakaļ trešās valsts pilsoni, kura pieteikumu tā ir noraidījusi un kurš atrodas citas dalībvalsts teritorijā bez atļaujas.
2. Ja dalībvalsts izdod patvēruma meklētājam uzturēšanās atļauju, tad minētā dalībvalsts pārņem 1. punktā noteiktās saistības.
3. Šā panta 1. punktā noteiktās saistības izbeidzas, ja trešās valsts pilsonis ir atstājis dalībvalstu teritoriju vismaz uz trim mēnešiem, ja vien attiecīgajam trešās valsts pilsonim nav derīgas uzturēšanās atļaujas, ko izdevusi atbildīgā dalībvalsts.
4. Šā panta 1. punkta d) un e) apakšpunktā noteiktās saistības izbeidzas, ja dalībvalsts, kas atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu, pēc pieteikuma atsaukšanas vai noraidīšanas ir pieņēmusi un faktiski ieviesusi noteikumus, kas vajadzīgi, lai trešās valsts pilsonis varētu doties uz savu izcelsmes valsti vai kādu citu valsti, uz kuru viņš var likumīgi ceļot.”

B – Direktīva 2005/85

9. Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīvas 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu³, 19. pantā ar virsrakstu “Procedūra pieteikuma atsaukšanas gadījumā” ir noteikts:

- “1. Ciktāl dalībvalstis paredz pieteikuma skaidras atsaukšanas iespēju saskaņā ar valsts tiesību aktiem, gadījumā, ja patvēruma meklētājs skaidri atsauc savu patvēruma pieteikumu, dalībvalstis nodrošina, ka atbildīgā iestāde pieņem lēmumu vai nu pārtraukt izskatīšanu, vai noraidīt pieteikumu.
2. Dalībvalstis var arī pieņemt lēmumu, ka atbildīgā iestāde var nolemt pārtraukt izskatīšanu bez lēmuma pieņemšanas. Šādā gadījumā dalībvalstis nodrošina, ka atbildīgā iestāde izdara par to ierakstu [patvēruma] meklētāja lietā.”

10. Direktīvas 2005/85 20. pantā ar virsrakstu “Procedūra pieteikuma netiešas atsaukšanas vai atteikšanās gadījumā” ir noteikts:

“1. Ja pastāv vērā ņemams iemesls uzskatīt, ka patvēruma meklētājs ir netieši atsaucis vai atteicies no sava patvēruma pieteikuma, dalībvalstis nodrošina, ka atbildīgā iestāde pieņem lēmumu vai nu pārtraukt izvērtēšanu, vai noraidīt pieteikumu, pamatojoties uz faktu, ka meklētājs nav pierādījis tiesības uz bēgļa statusu saskaņā ar Direktīvu 2004/83/EK.

[..]

2. Dalībvalstis nodrošina, ka [patvēruma] meklētājam, kas atkal piesakās atbildīgajā iestādē pēc tam, kad ir pieņemts lēmums pārtraukt izskatīšanu, kā tas minēts šā panta 1. punktā, ir tiesības pieprasīt, ka viņa lietas izskatīšana tiek atsākta, ja vien prasība netiek izskatīta saskaņā ar 32. un 34. pantu.

Dalībvalstis var paredzēt termiņu, pēc kura patvēruma meklētāja lietas izskatīšanu vairs nevar atsākt.

Dalībvalstis nodrošina, ka šāda persona netiek pārvietota pretēji nerepatriēšanas principam.

Dalībvalstis var ļaut atbildīgai iestādei atsākt izskatīšanu tajā stadijā, kad tā tika pārtraukta.”

³ — OV L 326, 13. lpp.

III – Lietas faktiskie apstākļi, tiesvedība valsts tiesā un prejudiciālie jautājumi

11. Prasītāji pamatlietā – N. Kastrati [*N. Kastrati*] un viņas abi nepilngadīgie bērni – ir trešās valsts valstspiederīgie, kas Šengenas zonā ieceļojuši ar Francijas iestāžu izdotu Šengenas vīzu. Pēc tam, kad viņi 2009. gada 30. aprīlī Zviedrijā iesniedza patvēruma pieteikumu, *Migrationsverket* [Migrācijas pārvalde] 2009. gada 4. jūnijā, pamatojoties uz Regulu Nr. 343/2003, pieprasīja Francijai uzņemt ģimeni, lai izskatītu tās patvēruma pieteikumu. 2009. gada 16. jūnijā prasītāji pamatlietā, pamatojoties uz personisku saikni ar Zviedrijā dzīvojošu personu, iesniedza uzturēšanās atļaujas pieteikumu Zviedrijā, bet 2009. gada 22. jūnijā – atsauca savu patvēruma pieteikumu. Pēc tam, kad Francijas iestādes 2009. gada 23. jūlijā piekrita uzņemt prasītājus pamatlietā, *Migrationsverket*, norādot uz Francijas kompetenci, ar 2009. gada 30. jūlija lēmumu noraidīja patvēruma un uzturēšanās atļauju pieteikumus un saskaņā ar Regulas Nr. 343/2003 19. panta 1. un 3. punktu norīkoja prasītāju pamatlietā pārsūtīšanu uz Franciju.

12. Pret to vērstās prasības *Länsrätt i Skåne län, Migrationsdomstol* [Skones lēnes Administratīvā tiesa, Migrācijas lietu tiesa] rezultātā šis lēmums tika atcelts un lieta tika nosūtīta atpakaļ izskatīšanai *Migrationsverket*, lai pārbaudītu uzturēšanās atļaujas izsniegšanas priekšnoteikumus, norādot, ka Regula Nr. 343/2003 pēc patvēruma pieteikumu atsaukšanas vairs neesot piemērojama. *Migrationsverket* ar apelācijas sūdzību pret šo nolēmumu vērsās iesniedzējtiesā un apgalvoja, ka Regula Nr. 343/2003 esot piemērojama arī pēc patvēruma pieteikumu atsaukšanas.

13. Ņemot vērā, ka iesniedzējtiesai radās šaubas par Regulas Nr. 343/2003 piemērojamību tādā gadījumā kā pamatlietā izskatāmais, tā apturēja tiesvedību un uzdeva Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai Regula Nr. 343/2003, ievērojot cita starpā tās 5. panta 2. punktu un/vai apstākli, ka regula neietver citus noteikumus par dalībvalsts atbildības izbeigšanos attiecībā uz patvēruma pieteikuma izskatīšanu, izņemot 4. panta 5. punkta otrajā daļā un 16. panta 3. un 4. punktā minētos, ir jāinterpretē tādējādi, ka patvēruma pieteikuma atsaukšana neietekmē regulas piemērošanas iespējamību?
- 2) Vai, atbildot uz pirmo jautājumu, nozīme ir tam, kurā patvēruma pieteikuma izskatīšanas procesa stadijā patvēruma pieteikums ir atsaukts?”

IV – Tiesvedība Tiesā

14. 2010. gada 16. decembra lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesas kanceleijā tika saņemts 2010. gada 27. decembrī. Rakstveida procesā apsvērumus iesniedza prasītāji pamatlietā, Grieķijas Republika, Vācijas Federatīvā Republika, Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste, Itālijas Republika, Nīderlandes Karaliste un Eiropas Komisija. 2011. gada 30. novembra tiesas sēdē piedalījās prasītāji pamatlietā, *Migrationsverket*, Grieķijas Republika, Nīderlandes Karaliste un Komisija.

V – Lietas dalībnieku apsvērumi

15. Nīderlandes, Lielbritānijas un Vācijas valdības uzskata, ka Regula Nr. 343/2003 ir piemērojama arī tikai vienreiz iesniegta patvēruma pieteikuma atsaukšanas gadījumā, kas tajā skaidri nav regulēts. Ciktāl Regulas Nr. 343/2003 priekšmets skarot viena no vairākiem patvēruma pieteikumiem atsaukšanu, no tās izrietot, ka viena patvēruma pieteikuma atsaukšana neietekmējot vienreiz nodibinātu dalībvalsts atbildību. Turklāt viens no regulas mērķiem esot neatstāt patvēruma meklētāja ziņā atbildīgās dalībvalsts noteikšanu, pastāvīgi mainot pieteikumus, un uzturēt dalībvalsts atbildību līdz procedūras galīgai pabeigšanai. Tātad vienreizēja patvēruma pieteikuma iesniegšana esot iemesls turpmākai Regulas Nr. 343/2003 piemērošanai.

16. Turpretim Grieķijas un Itālijas valdības, kā arī Komisija uzskata, ka vienreiz iesniegta patvēruma pieteikuma atsaukšanas gadījumā Regula Nr. 343/2003 vairs nav piemērojama. Gadījumi, kad regula, neraugoties uz patvēruma pieteikuma atsaukšanu, ir piemērojama, esot tajā izsmeltoši uzskaitīti. Atsaucot vienīgo Savienībā iesniegtu patvēruma pieteikumu, pieteikuma iesniedzējs skaidri norādot, ka viņš vairs nevēlas saņemt starptautisku aizsardzību. Tādējādi zūdot Regulas Nr. 343/2003, kuras mērķis esot, pirmkārt, nodrošināt patvēruma meklētājam ātru procedūru un, otrkārt, novērst ļaunprātīgu rīcību, kas iespējama, iesniedzot vairākus patvēruma pieteikumus vienlaicīgi vai vienu pēc otra, piemērošanas pamats.

17. Prasītāji pamatlietā norāda, ka viņi nevienā brīdī neesot vēlējušies iegūt patvērumu, bet gan tikai uzturēšanās atļauju. Patvēruma pieteikums esot iesniegts tikai pēc *Migrationsverket* ieteikuma.

VI – Juridiskais vērtējums

A – Par pirmo prejudiciālo jautājumu

18. Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai patvēruma meklētājs, kas patvēruma pieteikumu ir iesniedzis vienā dalībvalstī, var izvairīties no Regulas Nr. 343/2003 piemērošanas, atsaucot šo patvēruma pieteikumu, ja viņš citā dalībvalstī nav iesniedzis citu patvēruma pieteikumu.

19. Attiecībā uz prasītāju pamatlietā apsvērumu, ka viņi nevienā brīdī neesot vēlējušies iegūt patvērumu, tā ka viņu pieteikums būtībā esot vērtējams nevis kā patvēruma pieteikums Regulas Nr. 343/2003 nozīmē, bet gan kā uzturēšanās atļaujas pieteikums, ir jānorāda, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tikai iesniedzējtiesa nosaka jautājumu, kurus tā vēlas uzdot, priekšmetu. Vienīgi valsts tiesu, kuras izskata lietu un kurām ir jāuzņemas atbildība par tiesas nolēmuma pieņemšanu, ziņā, ņemot vērā katras lietas īpatnības, ir novērtēt gan to, cik nepieciešams ir prejudiciāls nolēmums šīs tiesas sprieduma pieņemšanai, gan to, cik atbilstoši ir Tiesai uzdotie jautājumi⁴. Ņemot to vērā, Tiesas kompetencē nav pašai konstatēt faktus pamatlietā.

20. Tādējādi iesniedzējtiesai, ņemot vērā prasītāju pamatlietā apsvērumus, ir jānovērtē, vai prasītāju pamatlietā pieteikums ir vērtējams kā patvēruma pieteikums Regulas Nr. 343/2003 nozīmē. Balstoties uz Regulas Nr. 343/2003 2. panta c) punktā rodamo “patvēruma pieteikuma” definīciju, iesniedzējtiesai ir jānoskaidro, vai prasītāju pamatlietā iesniegtais pieteikums ir kvalificējams kā pieteikums ar lūgumu sniegt starptautisku aizsardzību Ženēvas Konvencijas par bēgļa statusu nozīmē. Gadījumā, ja iesniedzējtiesai būtu šaubas par šīs definīcijas piemērošanu konkrētajā pamatlietas kontekstā, tai jauna lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvaros būtu Tiesai detalizēti jālūdz skaidrojums par šīs definīcijas piemērošanu tādā gadījumā kā pamatlietā izskatāmais.

21. Ja iesniedzējtiesa secinātu, ka prasītāju pamatlietā pieteikums ir vērtējams kā patvēruma pieteikums Regulas Nr. 343/2003 nozīmē, rastos iesniedzējtiesas uzdotais jautājums par tiesiskajām sekām, ja prasītāji pamatlietā atsauc šo pieteikumu.

22. Kaut arī Regulā Nr. 343/2003 skaidri nav regulēts pamatlietā izskatāmais gadījums, kad tiek atsaukts tikai vienreiz iesniegts patvēruma pieteikums, un no tā izrietošās sekas, tomēr, pēc manām domām, regulas sistēmiskā interpretācija, ievērojot tās formulējumu un mērķi, ļauj secināt, ka patvēruma meklētājs, kas ir iesniedzis tikai vienu patvēruma pieteikumu, nevar novērst Regulas Nr. 343/2003 piemērojamību attiecībā uz šo patvēruma pieteikumu, to vienpusēji atsaucot.

4 — Skat. 2011. gada 5. maija spriedumu lietā C-316/09 *MSD Sharp & Dohme* (Krājums, I-3249. lpp., 21. punkts) un 2006. gada 30. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-376/05 un C-377/05 *Brünsteiner* un *Autohaus Hilgert* (Krājums, I-11383. lpp., 26. punkts).

23. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, interpretējot Kopienu tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās formulējums, bet arī tās konteksts un tās tiesiskā regulējuma mērķi, kurā tā iekļaujas⁵.

24. Regulas Nr. 343/2003 būtiskos mērķus Komisija ir izklāstījusi savā 2001. gada 26. jūlija regulas priekšlikumā⁶. Priekšlikuma 2.1. punktā ar virsrakstu “Mērķi” ir norādīts uz, pirmkārt, patvēruma tiesību nodrošināšanu ātras, uz objektīviem kritērijiem balstītas un attiecībā uz konkrētu personu taisnīgas procedūras rezultātā, un, otrkārt, arī uz ļaunprātīgas rīcības, iesniedzot vairākus pieteikumus dažādās dalībvalstīs, novēršanu, ātri nosakot tikai vienu atbildīgo dalībvalsti. Principā atbildīgai vajadzētu būt tai dalībvalstij, kas visvairāk ir veicinājusi patvēruma meklētāja ieceļošanu dalībvalstu teritorijā⁷ vai viņa uzturēšanos šajā teritorijā, izdodot patvēruma meklētājam vīzu vai uzturēšanās atļauju, pienācīgi nekontrolējot savas ārējās robežas vai pieļaujot ieceļošanu bez vīzas⁸.

25. Šie Komisijas formulētie būtiskie mērķi ir atspoguļoti arī Regulā Nr. 343/2003. Trešajā un ceturtajā preambulas apsvērumā kā svarīgs mērķis minēta ātra atbildīgās dalībvalsts noteikšana, pamatojoties uz skaidru un praktiski realizējamu metodi, lai nodrošinātu faktisku procedūras pieejamību. Regulas Nr. 343/2003 3. pantā ir noteikts pamatprincips, saskaņā ar kuru katrs patvēruma pieteikums tiek izskatīts tikai vienā dalībvalstī. Tādējādi, pirmkārt, tiek novērsta *refugees in orbit* iespējamība, proti, ka patvēruma meklētāji tiek sūtīti no vienas valsts uz otru un attiecīgi viņu patvēruma tiesības praktiski tiek izslēgtas. Otrkārt, tiek izslēgts arī tā saucamais *asylum shopping*, aizliedzot nekontrolētu tālākceļošanu Eiropas Savienībā ar paralēlu vai secīgu patvēruma procedūru palīdzību⁹.

26. Pēdējā minētā mērķa nozīmē jau 1990. gada 15. jūnijā Dublinā noslēgtās Konvencijas par tās valsts noteikšanu, kura ir atbildīga par vienā no Eiropas Kopienu dalībvalstīm iesniegta patvēruma pieteikuma izskatīšanu¹⁰, darbības laikā tika pieņemta Padomes 2000. gada 11. decembra Regula (EK) Nr. 2725/2000¹¹ par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmu “Eurodac” izveidi, lai efektīvi piemērotu Dublinas konvenciju¹². Vispirms tā bija paredzēta Dublinas konvencijas, kas tika aizstāta ar Regulu Nr. 343/2003, piemērošanai un izpildei. Tiktāl abas regulas ir saistītas¹³, un tas liecina par to, ka atbildīgās dalībvalsts noteikšana var tikt nodrošināta arī ar datu saskaņošanas palīdzību¹⁴.

5 — Skat. 2000. gada 18. maija spriedumu lietā C-301/98 *KVS International* (*Recueil*, I-3583. lpp., 21. punkts), 2006. gada 23. novembra spriedumu lietā C-300/05 *ZVK* (Krājums, I-11169. lpp., 15. punkts) un 2009. gada 29. janvāra spriedumu lietā C-19/08 *Petrosian* (Krājums, I-495. lpp., 34. punkts).

6 — Priekšlikums Padomes regulai, kurā ir paredzēti tās dalībvalsts noteikšanas kritēriji un mehānismi, kas ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kuru vienā no dalībvalstīm ir iesniedzis trešās valsts pilsonis (COM (2001) 447, galīgā redakcija).

7 — Saskaņā ar Protokola, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, 1. un 2. pantu Dānija sākotnēji nepiedalījās Regulas Nr. 343/2003 pieņemšanā (skat. 18. apsvērumu), tomēr šīs regulas piemērošanas joma attiecībā uz Dāniju tika paplašināta saskaņā ar Nolīgumu starp Eiropas Kopienu un Dānijas Karalisti par kritērijiem un mehānismiem, lai noteiktu valsti, kas atbildīga par to patvēruma pieteikumu izskatīšanu, kuri iesniegti Dānijā vai kādā citā Eiropas Savienības dalībvalstī, un par *Eurodac* sistēmu pirkstu nospiedumu salīdzināšanai, lai efektīvi piemērotu Dublinas konvenciju (OV 2006, L 66, 38. lpp.). Pamatojoties uz starptautiskiem līgumiem, arī dažas trešās valstis pievienojās Savienības tiesībās paredzētajai sistēmai, lai noteiktu valsti, kas atbildīga par patvēruma pieteikumu izskatīšanu, kā, piemēram, Šveices Konfederācija (OV 2008, L 53, 5. lpp.).

8 — Skat. 6. zemsvītras piezīmē minētā regulas priekšlikuma 3.1. punktu.

9 — Šajā ziņā skat. Hermann, M., izdevumā Hailbronner, K. (izdevējs), *EU Immigrations and Asylum Law*, Minhene, 2010, komentārs par Regulu Nr. 343/2003, 1. pants, 20. un 21. punkts; Filzwieser, C. un Sprung, A., *Dublin II-Verordnung. Das Europäische Asylzuständigkeitssystem*, 3. izdevums, 2010, 3. pants, K6. punkts; Huber, B. un Göbel-Zimmerman, R., *Ausländer- und Asylrecht*, 2. izdevums, Minhene, 2008, 1885. punkts.

10 — OV 1997, C 254, 1. lpp.

11 — OV L 316, 1. lpp.

12 — Par datu aizsardzības aspektu vispārēju analīzi un privātas informācijas saglabāšanas aspektiem *Eurodac* sistēmā skat. Hofman, H., Rowe, G. un Türk, A., *Administrative Law and Policy of the European Union*, Oksforda, 2011, 480. un nākamās lpp.

13 — Skat. Komisijas ziņojumu par Dublinas sistēmas novērtēšanu, COM (2007) 299, galīgā redakcija, 2.1. punkts; Hermann, M. (minēts 9. zemsvītras piezīmē), 1. pants, 46. punkts.

14 — Huber, B., Göbel-Zimmermann, R. (minēts 9. zemsvītras piezīmē), 1904. punkts; Hailbronner, K., *Asyl- und Ausländerrecht*, 2. izdevums, Štutgarte, 2008, 46. punkts, un Filzwieser, C. un Sprung, A. (minēts 9. zemsvītras piezīmē), 9. pants, K2. punkts.

27. Līdz ar to Regulas Nr. 343/2003 III nodaļā hierarhiski uzskaitīti kritēriji atbildīgās dalībvalsts noteikšanai¹⁵, kas norāda uz nepieciešamību noteikt atbildīgo dalībvalsti tikai ar objektīvu kritēriju palīdzību un ir paredzēti ļaunprātīgas rīcības novēršanai, kas iespējama vairāku vienlaicīgi vai citu pēc cita iesniegtu patvēruma pieteikumu gadījumā, nosakot tikai vienu atbildīgo dalībvalsti.

28. Tieši šis, proti, atbildīgās dalībvalsts noteikšana, ir Regulas Nr. 343/2003 galvenais mērķis. Attiecībā uz Regulas Nr. 343/2003 piemērojamību tās 4. panta 1. punktā ir noteikts, ka process, kurā tiek noteikta atbildīgā dalībvalsts, sākas, tiklīdz kādā no dalībvalstīm pirmo reizi tiek iesniegts patvēruma pieteikums. Turpretim patvēruma lūguma konkrēta izskatīšana notiek saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts valsts tiesību aktiem, ievērojot Direktīvu 2005/85, kā arī Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvu 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu¹⁶.

29. Savos rakstveida paskaidrojumos Komisija pamatoti norāda, ka, ievērojot vispārējos noteikumus, patvēruma procedūra sastāv no diviem posmiem, proti, no atbildīgās dalībvalsts noteikšanas, pirmoreiz iesniedzot patvēruma pieteikumu, piemērojot Regulu Nr. 343/2003, un no tai sekojošas konkrētas izskatīšanas, kuru veic atbildīgā dalībvalsts, ievērojot obligātos Direktīvas 2005/85 standartus. Tātad runa ir par diviem atšķirīgiem patvēruma procedūras posmiem. Šī argumentācija bija jau pirmo apsvērumu pamatā, sagatavojot Direktīvu 2005/85¹⁷, un ir atspoguļota arī tās preambulas 29. apsvērumā, kurā skaidri noteikts, ka Direktīva 2005/85 neietekmē Regulā Nr. 343/2003 noteiktās procedūras. Līdz ar to Regulas Nr. 343/2003 mērķis nav radīt procesuālās garantijas patvēruma meklētājiem, nosakot priekšnoteikumus viņu patvēruma pieteikumu atzīšanai vai noraidīšanai¹⁸. Šajā regulā galvenokārt noteikta pienākumu un uzdevumu sadale starp dalībvalstīm. Ņemot to vērā, Regulas Nr. 343/2003 noteikumos, kuros regulēti dalībvalstu pienākumi pret patvēruma meklētājiem, uz kuriem attiecas Dublinas procedūra, principā noteikta tikai procedūru gaita dalībvalstu starpā vai arī tie ir domāti atbilstības ar citiem patvēruma tiesību aktiem nodrošināšanai¹⁹.

30. Attiecībā uz atbildību Regulā Nr. 343/2003 ir ietverti arī noteikumi par to, kā patvēruma pieteikuma atsaukšana ietekmē atbildīgās dalībvalsts, kas izskata patvēruma pieteikumu, noteikšanas procedūru. Tomēr skaidri noteikumi ir atrodamī tikai attiecībā uz gadījumu, kad tiek atsaukts viens no vairākiem pieteikumiem, kā tas paredzēts, piemēram, 4. panta 5. punktā vai 16. panta 1. punkta d) apakšpunktā un 4. punktā. Šie noteikumi it īpaši skar gadījumus, kad patvēruma meklētājs savu patvēruma pieteikumu ir atsaucis jau par patvēruma pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procedūras laikā (4. panta 5. punkts) vai pieteikuma izskatīšanas laikā (16. panta 1. punkta d) apakšpunkts) un ir iesniedzis jaunu pieteikumu citā dalībvalstī.

31. Taču Regulā Nr. 343/2003 nav skaidri noteiktas tiesiskās sekas gadījumā, kad tiek atsaukts vienā dalībvalstī iesniegtais patvēruma pieteikums, neiesniedzot jaunu patvēruma pieteikumu citā dalībvalstī.

32. Pēc manām domām, apstākļi, ka Regulā Nr. 343/2003 skaidri nav noteiktas tikai viena patvēruma pieteikuma atsaukšanas sekas, ir saistīts ar to, ka šādā gadījumā kompetenču konflikta rašanās nav iespējama. Tomēr tas neļauj secināt, ka Regula Nr. 343/2003 *eo ipso* nebūtu piemērojama, ja patvēruma meklētājs atsauc vienīgo patvēruma pieteikumu, neiesniedzot citus patvēruma pieteikumus.

15 — Šajā ziņā skat. Alland, D. un Chassin, C., *Répertoire de droit international*, v. Asile, 46. punkts.

16 — OV L 304, 12. lpp.

17 — Priekšlikums Padomes direktīvai par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu, COM (2000) 578, galīgā redakcija, pamatojuma 2. punkts.

18 — Skat. arī Huber, B. un Göbel-Zimmermann, R. (minēts 9. zemsvītras piezīmē), 1885. punkts, un Bergmann, J., Renner (izdevējs), *Ausländerrecht*, 9. izdevums, 2011, 130. punkts.

19 — Šajā ziņā skat. priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kurš iesniegts kādā no dalībvalstīm, COM (2008) 820, galīgā redakcija, it īpaši pamatojuma 3. punkts.

33. Pirmajā mirklī pieņēmums, ka regula attiecas tikai uz gadījumu, kad tiek iesniegts viens patvēruma pieteikums, un ka vajadzība aizsargāt pieteikuma iesniedzēju zūd, ja viņš, atsaucot savu pieteikumu, skaidri norāda, ka aizsardzību ilgāk vairs nevēlas, šķiet ticams. Tā tas ir vēl jo vairāk tādēļ, ka šīs situācijas nepieminēšana varētu pieļaut secinājumu, ka regula šādā gadījumā konsekventi nav piemērojama.

34. Tomēr no patvēruma procedūras noteikumu kopējā konteksta izriet, ka vienreiz nodibinātā dalībvalsts atbildība būtībā izzūd tikai patvēruma procedūras pilnīgas pabeigšanas gadījumā. Turklāt patvēruma procedūra nav uzskatāma par pilnībā pabeigtu jau tad, kad trešās valsts valstspiederīgais savu patvēruma pieteikumu vairs neuztur, bet gan tad, kad atbildīgā dalībvalsts iestāde ir pieņēmusi galīgu lēmumu.

35. Šādu interpretāciju apstiprina jau Regulas Nr. 343/2003 teksts.

36. Regulas Nr. 343/2003 2. panta f) punktā ietvertā patvēruma pieteikuma atsaukšana, kas ir definēta kā rīcība, ar ko patvēruma pieteikuma iesniedzējs, noteikti vai klusējot, aptur procedūras, kas “saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem” uzsāktas, saņemot attiecīgo pieteikumu, liecina, ka pieteikuma atsaukums var apturēt procedūru, tikai ievērojot attiecīgās valsts tiesību normas. Tā kā valsts tiesību normām ir jāatbilst Direktīvas 2005/85 noteikumiem, tad atbilde uz jautājumu, kā patvēruma pieteikuma atsaukšana ietekmē Regulas Nr. 343/2003 piemērojamību, izriet no šīs regulas un Direktīvas 2005/85 visaptveroša vērtējuma.

37. Saskaņā ar Direktīvu 2005/85 trešās valsts valstspiederīgais, kas ir pieprasījis patvērumu dalībvalstī, nebūtu jāuzskata par personu, kura nelikumīgi uzturas attiecīgās dalībvalsts teritorijā, kamēr nav stājies spēkā negatīvs lēmums par minēto pieprasījumu vai lēmums, ar ko tiek pārtrauktas viņa tiesības uz patvēruma meklētāja statusu²⁰.

38. Lai šāds lēmums varētu stāties spēkā, ir nepieciešams atbildīgās dalībvalsts iestādes lēmums. Patvēruma pieteikuma skaidras atsaukšanas gadījumā Direktīvas 2005/85 19. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm, ciktāl tās saskaņā ar valsts tiesību aktiem paredz pieteikuma skaidras atsaukšanas iespēju, ir jānodrošina, ka atbildīgā iestāde pieņem lēmumu vai nu pārtraukt izskatīšanu, vai noraidīt pieteikumu, ja patvēruma meklētājs skaidri atsauc savu patvēruma pieteikumu. Saskaņā ar iepriekš minētās regulas 20. pantu atbildīgajai iestādei ir jāpieņem lēmums vai nu noraidīt pieteikumu, vai pārtraukt tā izvērtēšanu arī patvēruma pieteikuma netiešas atsaukšanas gadījumā.

39. No šiem apsvērumiem izriet, ka patvēruma procedūra, patvēruma meklētājam atsaucot pieteikumu, netiek pabeigta *eo ipso*. Tādēļ ir nepieciešams, lai atbildīgā dalībvalsts iestāde pieņemtu attiecīgu lēmumu. Tātad loģisks priekšnoteikums ir tāds, ka, neraugoties uz patvēruma meklētāja pieteikuma atsaukšanu, saskaņā ar Regulas Nr. 343/2003 noteikumiem vēl joprojām var tikt noteikta atbildīgā iestāde.

40. Attiecībā uz patvēruma procedūras pabeigšanas tiesiskajām un administratīvajām sekām brīvprātīgas patvēruma pieteikuma atsaukšanas gadījumā Komisija jau savā pirmajā Direktīvas 2005/85 priekšlikumā bija norādījusi, ka, tikai šādi noslēdzot procedūru, var tikt nodrošināts, ka dalībvalsts var izmantot attiecīgo informāciju, ja patvēruma meklētājs atkal uzrodas tajā pašā vai citā dalībvalstī, un rodas jautājums par jauna pieteikuma izskatīšanas atbildību²¹.

41. Arī pēc detalizētas konsultēšanās un visu dalībvalstu uzklaušanās šis aspekts palika noteicošs ne vien apjomīgi grozītajā Komisijas 2002. gada 18. jūnija direktīvas priekšlikumā, bet arī ierosinātās direktīvas apsvērumos tika izcelts, ka skaidru un precīzu standartu noteikšana procedūras pārtraukšanas vai apturēšanas gadījumā – skaidri atsaucot pieteikumu (19. pants) vai citu iemeslu dēļ (20. pants) – ir

20 — Skat. Direktīvas 2005/85 7. pantu un šīs direktīvas 13. apsvērumu. Skat. arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstīs uzturas nelikumīgi (OV L 348, 98. lpp.), devīto apsvērumu.

21 — 17. zemsviras piezīmē minētais direktīvas priekšlikums (apsvērumi attiecībā uz toreizējā priekšlikuma 16. pantu).

nepieciešama efektivitātes dēļ un šīs tiesību normas tātad aptver izsmeltošu dalībvalstu rīcībā esošo procedūras iespēju aprakstu. Tādēļ direktīva sniedzot dalībvalstīm alternatīvu iespēju gadījumā, ja patvēruma meklētājs vēlas atsaukt savu pieteikumu, vai nu pārtraukt izskatīšanu, vai noraidīt pieteikumu²².

42. Tad šis aspekts tika iekļauts arī Direktīvas 2005/85 19. un 20. pantā; turklāt tajos saskaņā ar 24. panta 1. punkta a) apakšpunktu, skatot to kopā ar 32. un nākamajiem pantiem, ir paredzēta īpaša procedūra attiecībā uz turpmāku pieteikumu, ja pieteikums vispirms ir ticis atsaukts. Tādējādi dalībvalstis saskaņā ar 34. pantu var patvēruma meklētājam, kurš iesniedzis turpmāku pieteikumu, noteikt pienākumu norādīt faktus un iesniegt jaunus pierādījumus, kas pamato jauno procedūru, un, atkāpjoties no 12. panta noteikumiem, pieņemt lēmumu bez personiskas pieteikuma iesniedzēja uzklaušanās.

43. Turpretim, ja patvēruma meklētājam tiktu dota iespēja atsaukt savu pieteikumu, neradot sekas Regulas Nr. 343/2003 nozīmē, tad tas būtu pretrunā Direktīvas 2005/85 noteikumiem par secīgu patvēruma pieteikumu iesniegšanu un no tā izrietošajām tiesiskajām sekām attiecībā uz iespējamajiem turpmākajiem pieteikumiem.

44. Šāda Regulas Nr. 343/2003 interpretācija, saskaņā ar kuru patvēruma meklētājs, atsaucot savu patvēruma pieteikumu, nevar vienpusēji ietekmēt šajā regulā paredzētos noteikumus par atbildības noteikšanu, atbilst regulas sistēmai un mērķim pēc iespējas ātrāk, izmantojot objektīvus kritērijus, noteikt atbildīgo dalībvalsti un tiktāl liegt patvēruma meklētājam ietekmēšanas iespējas, iesniedzot vairākus pieteikumus.

45. Ja patvēruma meklētājam, iesniedzot jaunus patvēruma pieteikumus un vienlaicīgi atsaucot iepriekšējos pieteikumus, būtu iespējams ietekmēt atbildīgās dalībvalsts noteikšanu, lai arī Regulai Nr. 343/2003 tieši tas ir jānovērš, tiktu apdraudēti šie mērķi. Šajā ziņā ir jānorāda uz Regulas Nr. 343/2003 13. pantu, kurā ir noteikts, ka gadījumā, ja, pamatojoties uz šīs regulas kritērijiem, nav iespējams noteikt atbildīgo dalībvalsti, tad par pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga tā dalībvalsts, kurā ticis iesniegts pirmais pieteikums. Tātad regulas autors paredzēja iespēju, ka, neraugoties uz visām pārbaudes iespējām, atbildīgā dalībvalsts nevar tikt noteikta, un ievieša noteikumus par atbildību šādā gadījumā. Ja Regulas Nr. 343/2003 piemērojamība, atsaucot pieteikumu, beigtos, tad patvēruma meklētājam, atkarībā no attiecīgā gadījuma apstākļiem, izvēloties savu atrašanās vietu, būtu iespējams noteikt atbildīgo dalībvalsti. Turklāt ātras izskatīšanas mērķis, nekavējoties nosakot atbildīgo dalībvalsti, nevarētu tikt sasniegts.

46. Tāpat šajā ziņā ir jānorāda uz atbildības problemātiku attiecībā uz kādreizējā patvēruma meklētāja pārvietošanu. No Regulas Nr. 343/2003 izriet, ka par patvēruma pieteikuma izskatīšanu atbildīgā dalībvalsts gadījumā, ja patvēruma meklētājs – tieši vai netieši – atsauc patvēruma pieteikumu un atbildīgā dalībvalsts iestāde veic attiecīgas procedūras pabeigšanas darbības, būtībā paliek atbildīga arī par kādreizējā patvēruma meklētāja pārvietošanu.

47. Tādējādi Regulas Nr. 343/2003 16. panta 1. punkta e) apakšpunktā skaidri norādīts, ka par patvēruma pieteikuma izskatīšanu atbildīgajai dalībvalstij, neraugoties uz patvēruma procedūras pabeigšanu, pieņemot nepārsūdzamu, negatīvu lēmumu, ir pienākums uzņemt atpakaļ kādreizējo patvēruma meklētāju, ja viņš citas dalībvalsts teritorijā atrodas bez atļaujas. Saskaņā ar Regulas Nr. 343/2003 noteikumiem šis pienākums izbeidzas tikai tad, ja trešās valsts valstspiederīgais vai nu ir saņēmis uzturēšanās atļauju citā dalībvalstī (16. panta 2. punkts), vai ir atstājis dalībvalstu teritoriju vismaz uz trim mēnešiem, ja vien viņam nav derīgas uzturēšanās atļaujas (16. panta 3. punkts), vai arī, ja dalībvalsts, kas atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu, pēc pieteikuma noraidīšanas ir pieņēmusi un faktiski ieviesusi noteikumus, kas vajadzīgi, lai trešās valsts valstspiederīgais varētu doties uz savu izcelsmes valsti vai kādu citu valsti, uz kuru viņš var likumīgi ceļot (16. panta 4. punkts).

22 — Grozītais priekšlikums Padomes direktīvai par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu (COM (2002) 326, galīgā redakcija, 19. panta skaidrojumi).

48. Tiktāl Regulā Nr. 343/2003 būtībā ir pārņemta 1990. gada 15. jūnija Dublinas konvencijas ideja, pamatojoties uz kuru telpā, kurā saskaņā ar Līgumu noteikumiem ir garantēta brīva personu pārvietošanās, ikviena dalībvalsts attiecībā pret citām dalībvalstīm ir atbildīga par savām darbībām, kas saistītas ar trešās valsts pilsoņu ieceļošanu un uzturēšanos, un solidaritātes un lojālas sadarbības garā uzņemas atbildību par savas rīcības sekām. Būtiskākie atbildības noteikšanas kritēriji un to hierarhija atspoguļo šo vispārējo ideju, saskaņā ar kuru par atbildīgu tiek noteikta tā dalībvalsts, kas visvairāk ir veicinājusi patvēruma meklētāja ieceļošanu dalībvalstu teritorijā vai viņa uzturēšanos šajā teritorijā, izdodot patvēruma meklētājam vīzu vai uzturēšanās atļauju, pienācīgi nekontrolējot savas ārējās robežas vai pieļaujot ieceļošanu bez vīzas. Citiem kritērijiem ir jānosaka sekas, kas rodas, ja dalībvalsts nespēj apkarot nelegālu ieceļošanu²³.

49. No tā skaidri izriet, ka, ņemot vērā izraisīšanas principu, Regulas Nr. 343/2003 piemērošanas noteicošais piesaistes punkts ir vienas dalībvalsts atbildības iedibināšana pret citām dalībvalstīm attiecībā uz patvēruma meklētāju. Tas atbilst principam, saskaņā ar kuru dalībvalsts pret citām dalībvalstīm uzņemas atbildību par savu rīcību, kas saistīta ar trešās valsts pilsoņu ieceļošanu un uzturēšanos²⁴.

50. Atbildība, pamatojoties uz izraisīšanas principu, ir papildināta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvu 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūram dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi²⁵, kurā ir paredzēti noteikumi par trešo valstu valstspiederīgo, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, atpakaļnosūtīšanu, kā arī noteikumi, ja šāda atpakaļnosūtīšana īpašu iemeslu dēļ nav iespējama. Apstākļi, ka šajā sakarā īpaši noteikumi par atbildības noteikšanu vairs nav paredzēti, vēl jo vairāk liecina par to, ka Regula Nr. 343/2003 vēl ir piemērojama arī šajā procedūras stadijā.

51. Pēc visa minētā uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild tādējādi, ka patvēruma pieteikuma, kuru patvēruma meklētājs ir iesniedzis tikai vienā dalībvalstī, atsaukšana pati par sevi neietekmē ne Regulas Nr. 343/2003 piemērojamību, ne arī dalībvalsts, kas saskaņā ar šīs regulas noteikumiem ir atbildīga par šī pieteikuma izskatīšanu, noteikšanu.

B – Par otro prejudiciālo jautājumu

52. Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa lūdz skaidrojumu par to, vai tādā gadījumā kā pamatlietā izskatāmais ir nozīme brīdim, kad patvēruma meklētājs atsauc patvēruma pieteikumu, vērtējot šīs atsaukšanas tiesiskās sekas Regulas Nr. 343/2003 nozīmē.

53. Uz šo jautājumu nepārprotami ir atbildams noliedzoši. No maniem iepriekšējiem secinājumiem izriet, ka patvēruma pieteikuma, kuru patvēruma meklētājs ir iesniedzis tikai vienā dalībvalstī, atsaukšana pati par sevi neietekmē ne Regulas Nr. 343/2003 piemērojamību, ne arī dalībvalsts, kas saskaņā ar šīs regulas noteikumiem ir atbildīga par šī pieteikuma izskatīšanu, noteikšanu. Tas ir spēkā neatkarīgi no tā, kurā procedūras stadijā patvēruma pieteikums tiek atsaukts.

VII – Secinājumi

54. Ņemot vērā iepriekšējos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Patvēruma pieteikuma, kuru patvēruma meklētājs ir iesniedzis tikai vienā dalībvalstī, atsaukšana pati par sevi neietekmē ne Padomes 2003. gada 18. februāra Regulas (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kas ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, piemērojamību, ne arī dalībvalsts, kas saskaņā ar šīs regulas noteikumiem ir atbildīga par šī pieteikuma izskatīšanu, noteikšanu. Tā tas ir neatkarīgi no tā, kurā procedūras stadijā patvēruma pieteikums tiek atsaukts.

23 — Šajā ziņā skat. 6. zemsvītras piezīmē minēto regulas priekšlikumu (pamatojuma 3.1. punkts).

24 — Turpat, 9. punkta skaidrojumi. Skat. arī 19. zemsvītras piezīmē norādīto regulas priekšlikumu (pamatojuma 3. punkts).

25 — OV L 348, 98. lpp.